

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ars versificatoria Joannis Despauterij Niniuitæ Bergarum
apud Dium Guinnocum Ludimagistri**

**Spauter, Johannes de
Argentorat., Anno M.D.XII.**

VD16 D 630

Artis versificatoriæ Liber quartus de accentibus & punctis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70847](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70847)

Artis versificatoriae Liber quartus
de accentibus & punctis.

¶ Ioannes Despauterius Niniuita venerabilibus sacerdotibus Iacobobo Bueno & Eustathio Scoto Hasebrocanis, moribus & doctrina præclaris & Pascasio Valerauo Hondiscotano, musico excellentissimo christi sacerdoti vitæ probitate insigni. S.P.D.

d E accentibus punctisque libellum vobis nuncupatum desidero amici candidissimi, non eo quidem animo ut sperem, per hunc vestro honori aut famæ quicquam additum iri, sed ut meum in vos non vulgare amorem patefaciam, & ipsi libello contra maleferiatos omnis politionis doctrine contemptores, comparem vos patronos minime proletarios. Neque enim me latet hunc libellum multis displiciturum. Siquidem senes valde indignatur dedoceri, & contra suum abusum aliquid a nobis dici ferunt egerime. Nusquam vero tam insigniter errant, ut in accentibus, veluti hoc opusculum perlegentibus patebit. Nolim ecclesiasticum cantum immutari, quando quidem consecratis utendum esse Fabius recte admonuit, at in his quæ leguntur potius quam cantantur, qualia sunt euangelia, epistolæ, lectiones, orationesque, quis rectum accentum seruare vetuerit, præterquam plane indoctus: deridebor (inquiet aliquis) ab indoctis presbyteris, aut tumidis canonicis, si recte pronuntiare voluero. Iacobus Simonis, Iesus, Paraclytus, Maria, Rusticus, Helena &c. At istud si omnes veremur actum est de linguæ latinæ restauratione, quæ tam ardentè cupio, ut ne pili quid fecerim ab asellis bipedibus nihil fieri, dum doctissimis placere me intelligam. Valete & Niniuitam vestram alio culpe defendite. Ex bergis diui Guinnoci. Calendis Maijs. Anno salutis supra millesimum quingentesimo vndecimo.

a Accentus est certa lex siue regula ad eleuandam deprimendam ve syllabam vniuscuiusque particulæ orationis accommodata. Accentus tripartitus est, acutus, grauis, circumflexus. Acutus quidem quo syllaba eleuatur, ut es a sum. Grauis quo syllaba deprimitur ut penultima & vltima in dñs. Circumflexus est quo syllaba eleuata deprimitur, ut dos. Hunc hominem inscitia non ratio aliqua in tantas tenebras depulit, ut nemo sit hodie qui illum aut enunciet, aut ab aliquo enunciatum auditu percipiat, sensuque diiudicet. Nos illum omnino obseruandum esse dicimus, quia a Prisciano & quoties ante Priscianum

III Ioannis de Spauterij Niniuitæ Verificatorix

fuere, diligenter docetur. Accentū autem moderatū (quē Alexander barbariei assertor intulit) doctissimi execrant, ideo hūc ad Gothos relegamus. ¶ Accentus a græcis profœdia dicit, pros. i. ad, œdo, cano, latine dicit vocis nota, vocatione, moderamentū, & fastigium tenorq;. Quoties autē de accentu loquimur per excellentiā, acutum circūflexum ve intelligimus, quē predominantē principalemq; appellamus. Estq; in qualibet dictione cuiuscūq; linguę vnus accentus p̄dominans. Cæteros graues dicimus.

Accentuū regulæ quinq;. Prima.

¶ Omnis dictio monosyllaba naturaliter breuis, licet positioe p̄ducatur, acuitur, vt sum, es, est, nux, nix, fax.

Secunda.

Monosyllaba dictio naturaliter p̄ducta circūflectit, vt dos, ros, res, spes, vbi naturaliter p̄duci nō constiterit ad acutum cōfugito.

Tertia.

Dissyllaba dictio cuius prior syllaba tantū naturaliter p̄ducit, circumflectit priorem, vt nūs ara. Alioqui priorem acuet, vt abltūs ara. Item Hara, estis, reges &c.

Quarta.

¶ Polissyllaba dictio cuius p̄nultima p̄ducit, vltima vero corripitur, circumflectit p̄nultimā, vt romanus. Qd̄si vltima producat, acuet p̄nultimā, vt sacerdos, athens. ¶ Potestis & cetera q̄ p̄nultimā non naturaliter, sed positioe p̄ducūt, eandē acunt, nō circumflectūt, nam circūflexus semp̄ est in syllaba naturaliter lōga. ¶ Polissyllaba dictio hic dicit, quę plures syllabas q̄ duas cōtinet.

Quinta.

¶ Polissyllaba dictio cui^o p̄nultima corripit, antep̄nultimā acuit vt affatim teste Gel. li. viij. cap. viij. sophia, philosophia, mulieris, scatebra, volucris, & reliqua naturaliter correpta, vt in liquecētia diximus. Deprōpt̄ sunt hęc regulæ ex Capella, ex Prisciano, & doctissimis quibusq;. vt reliqua quę sequūtur omnia.

Exceptiones a dictis regulis sex.

Interrogatio. ¶ Prima exceptio est, Interrogatio accentū mutat, quia vltima in interrogationis semp̄ acuit, vt egone, Quis furor o ciues. ¶ Secunda distinctionis gratia mutat accentus, vt vna aduerbium vltimā acuit ne videat esse nomen, sic pone p̄positio vel aduerbiū, sic eo, alio, illo, falso, sedulo, repente, palā, porro, forte, ea, aliqua &c. vltimā acunt dum aduerbia sunt, ne putent esse noīa vel yba, vel p̄noīa vel p̄cipia. Alias aduerbiū vult Priscianus in vltia circūfle

De accentibus Li. IIII FO. CLXVIII

eti differentie causa. Ergo p causa & puta aduerbiū eadem ratione
 vltimā acunt, vt Sarpedon quādo habet sarpedontis, & pero nō
 men nymphę, p calceamēto vero regulā seruat, vt sarpedon onis
 sic cuius ntūs vltimā acuit ad differentiā gū cuius, sic circū ppositio
 ne actūs esse putet, de hoc nō nihil in seq̄ntib⁹ dicā. Menas & Lenas
 nōiatiui viris ppriū vltimā acunt ne putent acti plurales. Has dif-
 ferētias in Tortellio & Prisciano inuenies, noli ipse nouas fingere.

Tertia concisio accentum mutat, ideo vocatiui in i se ^{concisio}
 rundę declinatiōis facti p abscisiōnē us syllabę penultimā acunt, Vergili
 vt Vergili. Ouidi. mercuri, hęc est fere oim grāmaticorū doctrina &c,
 cui tamē refragatus est Nigidius Figulus vir sui seculi, p̄ter vnū
 Ciceronē oim eruditissim⁹. Is vocādi casum. Valeri in antepēnul-
 timā acuebat vt testat Au. Gel. lib. xij. noct. att. Nonnulli tamē vt
 dicit Gellius dictū hoc Nigidij iridebāt, sed forsitan imperitiores,
 ideo dicit vir vndecūq; doctissim⁹ Antonius Nebrissensis. Tantū
 Nigidio tribuo, vt libētius velim cū eo errare, q̄ cum oim⁹ grā-
 maticis verē dicere. Astipulat Nebrissensi Bebelius nec dissentio. ^{As p atis}

¶ Nomina tertie in as que in atis olim desinebant, vltimā circum-
 flectunt, vt olim p̄enultimā. In cōcisio sēmp videndū est quis accē-
 tus fuit ante concisionem, vt aquinas, arpinas, tolosas, larinas, nō-
 stras, vestras, cuias, & ppriū viri Antias, vt patet ex Tortel. Olim
 dicebant Cuiatis &c. nam cuiatis p cuias in Plauto leges. ¶ Cōcisa
 quoq; sunt donec p donecū qd in Plauto legit, adhuc, huc, illuc,
 istuc, illic, istic, hic, duc, dic, fac, exin, proin, subin, dein, p ad hucce,
 hucce, illucce &c. duce, dice &c. p inde &c. Hinc dissyllabū secūdam
 acuit, vt hic primā. ¶ Cōcisa quoq; sunt petit p petiuit, Fumat p
 fumauit &c. de quo Serui. in. ij. ænei. ibi. Ceciditq; sup̄bum Iliū &
 ois homo fumat Neptunia troia, sic ait Poetice tēpus p tēporē, vt
 in. ij. ænei. Qz q̄ animū mēmisse horret, luctuq; refugit. Aut certe
 naturā rei expressit. Nam ruina in breuis fit, fum⁹ vero lōgo p̄ma-
 net tpe. Nā qd ait Probus circūflectendā syllabā, vt sit fumat p fu-
 mauit, nō p̄cedit, q̄a pone tm̄ ybū in vltia habet accentū, vt signifi-
 cet retro. hęc ille. Meccenas viri nomē Priscian⁹ in libello de accēti-
 bus s̄p̄r dicit vltimā circūflectere, q̄a olim ntūs fuit meccenatis.

Quarta. Accentū transpositio mutat, veluti oēs p̄pos- <sup>Trāsposi-
tio.</sup>
 sitionū cōiunctionūq; syllabę dū p̄ponunt, grauant. Nā Quintil. <sup>Prēpōnū
& cōiun-
ctionum
accentus,</sup>
 in. i. testis est, p̄positionē ita d̄re casui iungi, vt dissimulata dictione
 sub vno accētū, cū ea enunciet & veluti in vna d̄ctōne vna tantū
 syllaba sit acuta, vel circumflexa, veluti apud Vergi. in. iij. æneid.

III Ioannis de Spauterij Niniuitæ Verificatorij

Quæ circum littora circum Piscos scopulos, quidam tamē voluerunt in circum vltimā acui, ne actūs videatur, vt ait Fabius, cui hanc differentiā non placuisse, dicit Nebriffensis. ¶ Præpositio autē penit⁹ postposita p̄dictas accentuū regulas custodit, ita vt monosyllaba acuat, dissyllaba in priore accentū habeat, Verg. enei. v. Transtra per & remos. Idem vij. ænei. Decus imperiūq; latini Te penes. Idem dicendū quum p̄positio p̄ voce sumpta nomē est veluti. Ad quæ pars? Quæ sunt p̄positiōes acti casus? Ad apud añ & c. Est tamē teste Prisciano quādo p̄positio postposita grauā omib⁹ syllabis, vt si inter regens rectūq; ponat, aut inter determinās & de terminatū veluti, virtutē p̄pter impatoris. Te propter euntem.

Cum.
Quæ
Ve
Ne

¶ Vna est p̄positio quæ postposita oīno grauā, licet sit monosyllaba & est cum, quā Nebriffensis dūm postponit encliticā, i. inclinatiuā vocat, quia vt hēt tres cōiunctiones encliticæ quæ, ve, ne, ipsa p̄positio cū, postposita grauā & p̄cedentē syllabam alioqui grauandam eleuat vel acuit, vt mecū, tecum, secum, nobiscū, vobiscū, in quibus nōnulli puerse cū acunt sic, Cæsar papaq;. Proprie cōmuniterue. Adeo ne furis. Quicum tamē vltimā acuit, quia est interrogatio. Vbi autē manifesta est cōpositio enclitica accentū p̄cedētis syllabæ nō mutat, vt deniq; vtq; itaq; vndiq; sine, hiccine, vbiq; autē in secunda accentū seruat, quia eandē p̄ducit, secus est de incōpositis vt codicilli noueni deniq;. Aufer litteras tecū, itaq; velociter. Frui vtq; latino gaudēt, licet mihi hac segete frui vtq;. Pleraq; vtraq; licet composita sint noīatiui etiā aut accusatiui aut vocatiui casus, nihilo min⁹ accentū in p̄nultima retinent nō ratione aliqua sed priuilegio quodam vt ait Nicolaus Ferretus.

Cōpositō
torū ac
centus.

Quinta, Compositio quādoq; accentū variat, vt compositio esse noscat nō oratio, itaq; hæc exceptio particula est secūde exceptionis. Ergo (vt Gellius docet lib. ij. ca. xvij.) Cicero dixit fieri nō natura sed instituto quodā, vt indoctus dicam⁹ prima breui. Insanus vero prima p̄ducta sic idem Gel. dicit aduersum accentum habere in prima syllaba sic teste Seruio in illud Verg. lib. vi. Quisq; suos patimur manes exinde per amplū Mittimur elysium Exinde vna pars orōnis est & in tertia a fine accentū habet licet p̄nultima lōga sit, qd̄ ideo factū est vt ostenderet vna pars esse orōnis, ne p̄positio iungeret aduerbio, qd̄ vitiosum esse nō dubiū est; hæc Seruius. Ante quē Gellius dixit attentim antep̄nultimā acue re licet p̄nultima lōga sit. Et post Seruiū Priscianus in. xv. li. vult eadē rōne tertiā a fine acui in subinde, exinde, deinde, p̄inde, p̄inde, aliqñ, nequādo, hucusq;, alōge, delōge, deinceps, dūtaxat, sinistror

sum, dehorsum, quapropter, emuero, quinimo, nimis. Meminit huius rei Valla lib. ij. in pinde, subinde &c. Gel. quoque ex aduersum tertiam a fine acere dicit teste Tortellio. Nicolaus Ferretus vir doctissimus horum sententiam approbat quam improbandam esse non credo quam Cicero, Gellius, Seruius, Priscianus pluresque huius rei sint auctores, & cum videmus Ciceroni placuisse. Insanus tertiam a fine acere licet penultima longa sit, quid ergo ferimus accentum quantitati interim repugnare, nam apud Ciceronem corripere est grauari, produci vero acui, veluti apud Tortellium dicentem vnius primam corripere in hoc Vergiliano, Nauibus (infandum) amissis vnius ob iram, Producere vero in hoc. Vni ob noxam & furias Aiaceis oiloi. hic obiter admonendum videtur de communium syllabarum accentibus. In liquefactione si fuerit prosa, solam correptionem recipimus, in vnius, solius, illius &c. solam productionem, sed in alterius solam correptionem. In reliquis vulgatiore doctorum usum. Quae dicta sunt de subinde, a longe &c. valde displicent viro vnde cum doctissimo Aelio Antonio Nebrissensi & Bebelio Badius in Alexandrum id solum admonuit. Tertius. Peritiores dare accentum in penultima his dictionibus duntaxat, apprimere, aliquando &c. de apprimere omnino assentior, de reliquis iam sententiam tulimus, si tamen quis contrarium malit, non aduersabor. Caetera composita ut simplices dictiones regulas de accentibus antepositas custodiunt, ideo antepenultimam acuit interea loci, teste Prisciano in accentibus, ne videatur esse oratio, sic hactenus, quatenus, aduerbia teste Seruio in illud. Hac celebrata tenus, vbi vero oratio est, singulae partes suum accentum seruant, ut pube tenus, crure tenus, hic teste Seruio tenus accentum in priore retinet contra indoctos, qui pube tenus tanquam vna dictione sit ineptissime proferunt, nihilominus pro tamen, vna dictione est & antepenultimam acuit, ut paulominus pro fere, quomodo pro qualiter, sic insuper, desuper, interea, postea, verum tamen &c. ut Paulominus consummauerunt me in terra. Paulominus habitasset in inferno anima mea, hic paulominus dictione, vbi vero nihilo minus, paulominus orationes sunt, singulis partibus singuli accentus datur ita ut prior in minus tunc acuat, sic capit paulominus hic. Minuisti eum paulominus ab angelis. Amo te paulominus quam fratrem Nihilominus amo te quam me ipsum, sic orationes sunt, multo magis, nullo modo &c. Nonnulla tamen sunt composita vbi secunda pars proprium accentum seruat ut fit in orationibus, veluti teste Prisciano li. viij. composita a facio vbi a non mutat in i ut calefacis, tepefacis, & similiter in compositis a fio ut tepescis, addunt a Ferretto suaue rubens, vsucapio & ab alijs bene placeo, fideiubeo, vigintiduo, vicecomes & plura. Nec mirum quia

Ioannis despauterij Niniuitæ Versificatorij

orationes potius videri possunt q̄ cōpositę dictiones. versitamēn in multis doctorū vsus omneis ratiunculas exuperat, Archicoqu⁹ qd̄ a Goudano his additur barbarum censemus.

**Græcorū
accentus.** Sexta, Idioma id est lingue proprietates accentū mutat Nam vnaquæq; lingua habet propriū atq; suū. Nam secundū latinorū regulas antepos & epiros penultimā acuerit quia pducit. hanc tamē apud græcos grauē habent. E diuerso Simois quia penultimam corripit, antepenultimā secundum latinorum regulas acueret, quam apud græcos grauem habet acuta p̄enultima, & ita in græcis plerumq; quantitati cōtrarius est accentus. De græcis itaq; ab om̄ibus fere hæc datur regula. Si dictiones græcę cū litteratura græca sermōni latino miscant, accentū græcū seruant. Seruius in illud. i. ænei. vbi tot Simois correpta sub v̄ndis &c. hoc nomen inqt̄ integrū est, hoc est cū græca litteratura ad nos trāsit. vnde suo est accentus p̄ferendū. Nam si esset latinum in antepenultima haberet accentū quia secūda a fine breuis est. Idem dicit de periphās in illud. ij. ænei. Vna ingens Periphās & equorū agitator Achilles. Idē in illud. iij. ænei. Ipse deū tibi me claro demittit olympo sic ait. Accentus sane græcus tūc potest esse si sit græca declinatio vt. o olympo o olympus, nam latine olympi facit. Idem in illud. i. Gęor. Castorea hiliadū palmas, epiros equarū, dicit hic epiros om̄ino græcum esse, & proinde primā acuerit licet penultima sit lōga, sic sarpedon ontis, dicūt primā acuerit quia græcę declinat. sarpedon ontis, penultimā acuerit quia latine declinat. Nicolaus Ferretus dicit n̄m diploma primā acuerit, licet penultima sit lōga, quia nōmē est penultus græcū. In genitiuo mutat accentus p̄pter declinationē latinam de græco accentu sæpe loquit̄ Seruius vnde. x. ænei. ait. Trophęū declinatio latina est, vnde etiā penultima habet accentū in singulari. In plurali vero quia trophęa dicimus vt græci, nec aliud mutamus erit accentus in antepenultima Similiter cyclosum in secūda accentū habet quia latina declinatio est, at in actō cyclosum quia græce dicitur, accentus in prima est licet secūda producat. Author est Seruius in versum illum. xij. æneid. Exulat et̄nos vidit Cyclosum Vlysses. Cyclosum autē secūda acuit vt sit latina declinatio. Androgeo, atho & similes in o genitiui vltimā acuiunt. Lauren. Valla in illud Ioannis. Paraclitus autē spūs sanctus quē pater mittet in nomē meo. ille vos docebit om̄ia sic ait. Paraclitus cōtra vsū nostrę lingue in antepenultima habet accentum quū penultima eius sit lōga, vt sit in agapitus & eleison quæ græcę cum h scribuntur.

¶ Ex om̄ibus iam dictis puto om̄em fere in quantitibus errorem

emanauisse. Nam græce lingue parumperiti, crediderunt vt apud
 latinos sit accentū quantitatibus ferme concordem etiam esse apud
 græcos. Itaque audientes accentū a græcis locari in harum dictionū
 penultimis. Theologia, aristoteles, phantasia, chirurgia, melanco-
 lia, vsia, cathedra, profœdia & multarū aliarum (in quibus pœ-
 nultimā corripit docuimus) ob eam rem crediderunt pœnultimā
 pducī. Cōtra quia in anthropos, paraclitus, idolum &c. græci an-
 tepœnultimē dant accentū. Crediderunt indocti pœnultimā cor-
 ripi sic de eremus &c. In qua re miserabiliter decepti sunt, quia hac
 ratione possem⁹ corripere pœnultimā in epiros & cyclopas, eandēq;
 pducere in Simois. Præterea vt maneat accētus græcus, necesse est
 eandē manere scripturā & quantitātē quæ fuit apud græcos, id di-
 cunt Diomedes & Capella & Seruius Priscianusq;. Ergo Aristotle
 les, diogenes, origenes, idolon, paraclyt⁹, lydia, asia, arethusa, creu-
 sa, & quicquid prius Seruius dixit trophæa & similia græcū accentū
 minime habebūt, quia vel scriptura mutatur vel quantitas. Etenim
 Aristoteles in vsia syllaba non e habet sed h, nec trophæa, æ diph-
 thongon nram, sed ai græcā, nec paraclitus dicūt sed paraclitos &
 nri in nris primē a corripit, illi pducūt. Quæ autē a latinis pducūt
 tur paucissima sunt vt nemea, tegea &c. & hæc tamē latinū accentū
 rectius custodire pcepit Nicolaus Ferettus, apud græcos autē vbi vl-
 tima lōga est sæpissime accētus in penultima etiā si breuis fuerit lo-
 catur, vbi vero vltima corripit fere accētus est in antepœnultima li-
 cet pœnultima pducatur. Propter dicta quoq; notum est græcū accē-
 tum non seruandū esse, in iacobus, Simonis, Maria, hyfopus &
 plura vt male voluit Regius ppt hęc vba Quintiliani in i. dicētis. Mihi
 aut placet latinā rationē seq; qd patit decor, & paulo post. Qui græ-
 cā figurā sequi malet nō latine qdem sed circa rephensionē loqitur
 hęc Fabius. vbi Raphael Regius sic loquit. Hic vō manifeste colli-
 git qsdā q alij doctiores videri volūt, male scire q Mariā, sophiā
 & si p̄a acuta a fine itia pferūt. Quiq; iacobū, hyfopū, paclitū, simo-
 nē & hmōi secūda a fine acuta pferūt, quū ipsi maiori digni sunt ca-
 stigationē, vt q verā syncerāq; p̄nunciādi græca noīa morē rationē
 q; corrūpant. Nā græcis noib⁹ græci accēt⁹ sūt attribuēdi ex Fabij
 sentētia. hęc Regi⁹. Cui suffragat Bebeli⁹ in li. de abusiōe liguē latīe
 dictiōe Maria, Nobis vō hęc nō placent, priō qd Fabius ait. Mihi
 aut placet latinā rōnē seq;. Scdō qd nō dicit græcis græcū accentū oī-
 no dari dfe, sed solū ait posse ijs græcū accentū dari citra rephensi-
 onē &c. Ideo vt tandē concludā, placet mihi opinio Aelij Antonij
 Nebrissensis sic de hac re disserētis. Sz qm accēt⁹ græci nō mō nobis
 recogniti sūt, verū etiā apud illos p̄ siḡas p̄pe dētiones spargūt, necq;

Raphael.
Regius.

Bebelius

Ioannis despauterij Niniuitæ Versificatorij.

in vnam quandā obseruationē reduci possunt, quoties nobis accētus græci ratio non cōstiterit, etiam si litteratura græca sit, latinis illū regulis moderabimur, hoc em̄ preceptū multo cautius atq; puidētius est & minus errori obnoxiiū. Quod si litteratura & græca simp̄ & latina fuerit (quod in plæriscq; dictiōibus reperit) accentu potius latino vtemur quoties græca latinis miscemus, vt bucolica, georgica teste Seruio in proœmio bucolicoꝝ apud græcos in fine habent accentū, apud nos in tertia a fine. Nā vt in vltima sit, latinitatis vitat ratio, in penultima nō sit, latinitatis efficit ratio. Iam de noībus græcis in ia terminatis quæcūq; apud latinos p̄iota scribunt, nemo sane mentis accētū nostrō dicet nō esse p̄ferenda antepenultima, scilicet acuta, quā penultima sit breuis vt theologia &c. Ecōtrario in illis quæ penultima p̄ducere do cuimus, eandē acuent vt latria &c. & si cuncta barbaries in nos cōiuret impetūq; faciat, quā vnico ratiōis clypeo facile depellere possumus. Inuenimus græca quædā contra latinitatis rationē circūflectere vltimā, vt in gētis pluralibus in on, vt epigrāmaton, cim merion, & in aduerbijs in os, hyperbolicos, ironicos &c. & hæc tamē om̄ia quoties latino sermoni miscētur, & p̄cipue si fiat latinis l̄ris, potius latino accētū moderāda sunt q̄ græco. Idē dicit Capella, & inter neotericos nō p̄cēnitēdus author Georgius Valla. li. xxxiij. cap. vlt. nec aliter sensisse videt mihi Laurē. Valla in Mattheū vbi dicit a vulgo male p̄cēnitimā acui in his: Andreas, timotheus, p̄felytus, euronotus, lechytus, anathema, symphonia, sicera, idea, butyr, Cedrinus, cristallinus, adamātinus, cophinus, origenes, æneas de quo in actis apostolicis. Philemonē, vt palemonē, sarpedonē, canonē. Cōtra v̄o male penultimā grauari in his. Simonē, Ioseph⁹, Iacob⁹, Sidonē sicut in deriuatio corripiat etiā, Idolum idoliū idolothyti, brabiū & si media l̄ra vulgo u scribatur. Ortygometra, eucharistia, cynomyia, latria, idololatria sex syllabarū. nō (vt plæriscq; scribūt, p̄nunciantq;) quinq; , beronica thessalonica, antiphona, characteris, stateris. Eremus cui male ap̄ponitur aspiratio, Arrius sicut darius, sinapi, hyssopū, idumæa, iturea, Cæsarea licet de hoc dubitari potest in sagera pauci peccāt. hæc valla. de quibus quid sentiamus suis locis manifestauimus. Vt autē græca latinis admista, latino accētū moderamur, ita etiā barbari vbi p̄pri⁹ accētus non cōstiterit. Nam quū oīs dictio aliquo accentu regat, nullū peregrinis rectius dabimus vt opinor q̄ latinum. de his Diomedes, Donatus Priscianus, ceteriq; hanc regulā tradidere. In peregrinis verbis & barbaris noībus vel interiectiōibus nulli sunt certi accētus. Interiectiones em̄ teste Donato voce inco-

Barbaro
rū accēt⁹

Interiecti
onū accēt⁹
tus.

gr̄ita. i. non plane expressa p̄ferunt. & p̄ cōmoti affectus qualitate cōfundunt. ideo accentibus nequeūt certis astringi. Ex dictis liquet Alexandri regulā longe a veritate abhorrere. Omnis barbara vox non declinata latine Accentū sup̄ extremā seruabit acutū vt abel. hebraico
rū accēt^o
baal, elron &c. id certe falsum est. nam cōsulamus (ingt Nebrissen-
sis) quēuis Hebraicæ linguę mediocriter peritū. & cōperiemus ter-
tium qd̄q; verbū apud illos (etiā ex h̄s quę latinā declinationē ad-
mittere nō possunt) accētū acuto in p̄nultima atq; etiā in antep̄-
nultima nōnunq; p̄ferri debere. Itaq; quū dicimus abel accentu in
fine acuto. nō gr̄æce p̄ferimus. quia apud illos in fine grauat. nō la-
tine quia nullū nomen latinū nisi corruptū & nisi monosyllabū in
fine acuitur. Nō hebraice quia illi abel acuta prima p̄ferunt. Igitur
nulla hęc linguarū quibus ecclesia vti. sed suo hoc est ab ignorā-
tia nato accentu isti p̄nūciant quū p̄ferendū sit abel accentu in pri-
ma vt hęc om̄ia in p̄nultima abilai, abimelech, berzellai, berfa-
bee. Carnaim, Celeth, Casseu, Esau, ezel, Engadi, ephrata, Ephraim
Eldrai, Eleazar, Gomer, heber, iesabel, isboseth, iared, iaphet, issai
luza, lamech, madai, mathusalem, miphiboseth, Phares, ramatha,
sale, sopherim, Thānata, tamathaim, vlai, zaram. sic alia prope in-
numera quę si extēsiōne syllabę formā induant latinā aut gr̄ecam
p̄nultimā corripient teste Nebrissensi. vt eleazar, eleafarus, abel,
abelus, Noe, noeus, locabed iocabeda mulieris nomē. Id summe
notādum est quia regula hęc est vna quantitatū generalis ne pu-
tes nos insufficiētes qui abelus & iocabeda. mathusalemus ante nō
excepimus in specialibus regulis. In tertiā quoq; a fine nōnulla ac-
centū seruant mime declinata. vt nabucodonosor, ionathan, ofan-
na, mahahalel, gomorra togorma. ita dicit Nebrissensis licet q̄n-
titati accentus repugnet. id qd̄ in gr̄æcis sæpe fieri docuim⁹. possu-
mus tamē gomorra quū declinat latinū accentū dare. In fine accē-
tum seruāt apud hebr̄eos (vt idem ait) adam, abraham, iacob, io-
seph, phicol, sathan, michael & plura quę extēsiōne syllabę vbi la-
tinam gr̄acā ve formā induunt. p̄nultimā p̄ducunt. vt adamus
& alibi satis declarata. Laurētius Valla in Mattheū ostendit sibi nō
placere Alexandri de hebr̄eis traditionē. dicens. de hebr̄eis nihil di-
cere habeo nisi hoc vnū mirari me cur p̄seraq; eorū quū nos tum
vero gr̄æci accentu acuto in fine p̄nūciant. Ego suadeo om̄ibus
hebr̄eis vbi ratio hebraea nō constiterit. latinū accentum adhibere.
potius q̄ secundā p̄uersam Theopagitæ doctrinā nec hebr̄eę nec
gr̄æce neclatine proferre.

De clausularum punctis vtilis doctrina.

Gg iij

Ioannis despauterij Niniuitæ Versificatorij

Vnctum est signū segregans intellectū, & spiritū recreās
platoris. dixit admodū pulchre id Aufonius, distinctio
sensum auget, & signa dant interualla vigorē. Etem vt
in sermōnis ductu necesse est fieri quasdā silentij distinctiōes, tum
vt auditor intelligat clausulas diuersitatē, tum etiā vt is qui loquitur,
captato spiritu maiori acrimonia pronunciet. Idem quoq; faciamus
oportet in scripto, vt p̄ quēdā signa confusionē illā distinguamus

Vnctā siue notā quibus eruditi oēm contextus ambigui
tate distinguūt sunt cōmata & cola. Nā qui (quas appel
lant periodos) virgulas & parētheses addiderūt, nullos
habēt authores, quū ecōtrario sacræ scripturæ libri, colo & cōma
te cōtenti sunt. id colligit Aelius Antonius Nebrissenis vir acutissi
mo ingenio ex v̄bis diui Hieronymi in Esaia p̄logo dicentis. Sed
quod in Demosthene & Tullio solet fieri, vt p̄ cola scribunt & cō
mata &c. Cōma est qd̄ p̄ duo puncta designat, quoties orōnis tra
ctus eo puenit, vbi oratio cū v̄bo aut aliquo vim v̄bi obtinēte fi
nitur, sed tamē aliā quandā orationē sibi adiūgi desiderat, vt Nisi
dñs custodierit ciuitatē, Cōma dicit̄ a cōpto v̄bo gr̄eco qd̄ est inci
do, vnde latine potest appellari incisum, q̄a loco suo incidit̄ orō
scribit̄ aut̄ gemino mm comma, & apud poetas cōmata sunt cæsu
ræ, vt pentemimeris &c. vbi autē sc̄d̄us pes partē orōnis terminat
colō est. Sed vt ad p̄positū sufficit. Colon est cui⁹ nota punctū est,
& ponit̄ vbi clausula finit̄, atq; quiescit. vt, Nisi dñs custodierit ciui
tatem, frustra vigilat q̄ custodit eā. Ita sunt interim duo aut tria cō
mata, vnicū colon in orōne p̄fecta, primū cōma solēt vocare p̄
ctum suspensiuū, qd̄ volūt esse simplicē virgulā vt mors, & addit̄
quies gr̄a. Qd̄ nos alit̄ cōma diximus, geminū punctū vocant,
vt mors obitusq; vltimā orationis partē periodo claudūt qd̄ co
lon dixim⁹. Afferūt alia multa, nobis cū Nebrissenis cōma & colō
sufficiunt. Sunt tamē quēdā loca, in q̄bus nescias an orō q̄ sequit̄ a
superiori depēdeat vt, dixit dñs dño meo sede a dextris meis. hoc lo
co cōma vel colon pōt̄ esse. Colon etiā ponim⁹ inter singlas orō
nis ptes, q̄ per articulū aut dissolutū sine cōiunctione adnectunt̄. vt
Grāmatic⁹, rhetor, geometres, pictor, aliptes. ¶ Cātat, amat, lau
dat n̄ros mea roma libellos. ¶ Effecte, grauit̄, cito, nequiter, euge
beate. Parēthesim plurimi nūc ponūt nec vidēt̄ mihi inuti⁹. Ea est
sentētia interposita duab⁹ semilunulis clausa, vt, Cōstitit añ domū
(necq; em̄ succedere rectis, Fas habet) & postes extrēa cuspide pulsat.
Pretermittere v̄o nullo mō possum (inqt̄ Nebrissenis) qd̄ video
Quintiliano exactissimo hax̄ res; iudici placuisse, vt quies dictio eā

Cōma,

Colon,

Parēthe
sis,

De punctis Li. IIII FO. CLXXII

ambigua, vel significatiōe, vel declinatiōe, vel mutatiōe in aliā pte
ōronis, ambiguitas illa supimposito apice tolleret. Esto exēpli grā,
occido si habet apicē in priā syllaba, significat in ea eē accentū p̄do-
minātē, seq̄ntēq; esse breuē, p̄ferriq; secundā accētū graui, valetq;
tunc occido, i. pereō. Q; si supponat apex, significat eā syllabā esse
longā, in eaq; p̄ferri accentū predominantē, & tū interficio signifi-
cat. Si r̄ mufa cū apice sup vltimā, ablti tantū casus est. Pone cū api-
ce sup secundā p̄positio vel aduerbiū est, alioqui verbū esse mani-
festum est. Notā interrogatiōis atq; exclamatiōis cū interrogatiōe
vbi opus fuerit, mīme p̄teriri velim, & est virgula supra pūctum;
vt Quid p̄dest homini; si vniuersum mundū lucret, aniq; v̄o sup
detrimentū patiat; Sentētia est missimi dñi n̄i IESV CHRISTI,
cuius gratia hoc opusculū exegimus, per cuius misericordiā post
hoc exiliū, vitam speramus eternam.

Libri quarti Finis.

Quintus liber est de varijs carminū ge-
neribus cui preponit Centimetrū.

Ioannes de spauterius Niniuita. Martino Dorpio Naldiceno
eloquentissimo theologiæ baccalaureo & oratoriæ & poetiæ ar-
tis doctissimo, Atq; Iacobo Papæ summo Insulensis ludimagi-
stro poetæditissima vena prædico. S.P.D.

v Lūmū artis v̄sificatoriæ n̄æ libellū qui est de varijs
carminū generib; vobis idcirco dicaui dorpi & pa-
pa amici ornatissimi, vt cōtra omneis poetar; olo-
res, hunc tutaremini, qd̄ nō difficulter fore cōfido qa
poetiæ habemini & estis doctissimi. Tu quidem mi

Dorpi apud Iouanienses in Lilio n̄o post cōem preceptorē n̄m
& amicū Ioannē Neuiū eloquentissimū illum theologū, facile pri-
mus quantū ad elegantissimū scribendū modū tam p̄sam q̄; carmē Iodocus
Sunt & alij viri v̄decūq; doctissimi in Lilio n̄o, vt Iodocus Let⁹ Letus.
& Nicolaus Buscoducēsis cum alijs multis in quor; honorē iam Nicola⁹
olim aliquid parturio. Quis cōparari ausus fuisset preceptori meo Buscodu-
Ioanni Raet̄ houen; quē mors nuper intercept, dū assiduo cogito censis.
quidnā magistro meo hūanissimo & theologo sūmo nō adeo in- Ioannes
dignū dicare possem. heu crudelia fata. O dolor dolor. iā lubet fle Raet̄ ho-
re, sed CHRISTVS vetat. qa orare p̄ defūctis q̄; flere salubri⁹ est. uen,
G g iij